

go učiteljev dinamike današnje družbe sploh ne opazi, kaj še, da bi jo skušali dojeti. Za to bi nam morali odpreti oči že v učiteljsku. Tudi praktično izobrazbo bi moralo nuditi učiteljske. Učitelj, ki hoče biti v vasi priznana osebnost, kar je za uspešno vzgojno delo nujno, mora znati tudi praktične stvari. Ni potrebno vse, t. j. toliko kot nič, tudi tu bi bila na mestu specializacija ali v gospodinjstvu, zdravstvu, šivanju, vrtnarstvu, sadjarstvu, poljedelstvu ali živinoreji. Vsako praktično udejstvovanje zelo poveča učiteljev ugled, in s tem se mu zelo olajša delo v šoli. Danes pa prihajajo na vas tovariši, ki ne ločijo pšenice od rži, maka od tulipanov, ne ločijo spolov pri živini itd. Ali pa pride tovarišica in se naivno čudi vsakdanjim opravilom kmečke gospodinje ali kmečki hiši itd. To so samo primeri, ki odločilno vplivajo na življenje učitelja na vasi.

Povedala sem le nekaj misli za reformo učiteljske, ki bi se morala izvršiti v osnovah in čim prej. Vendar tudi to ni vse, važni so tudi učenci. Če vprašamo mlajše tovaršice, je malo takšnih, ki bi si izbrali naš poklic iz veselja. Danes je tistim, ki bi radi bili učitelji, šolanje onemogočeno. Učiteljske ne bi smelo biti zatočišče, kamor različni starši potisnejo svoje otroke, ko z njimi ne vedo več kod ne kam, ali pa ko različne mame hočejo svojim milencem čim bolj olajšati pot do neke izobrazbe, ki je pač danes tudi za zakon dobrodošla.

Mi, ki smo že v službi, pa si moramo pomagati. Imamo svojo organizacijo, ki bi mo-

rala delati tudi v tem smislu. Skrbeti bi morala, da se zamašijo vsaj najnujnejše vrzeli, ki so krive, da ugled našega stanu ni ravno najboljši. Naloga stanovske organizacije tudi je, da gleda, da članstvo izvršuje poklice čim boljše, ker to bo moralno moč organizacije zelo ojačalo. Predvsem se ne sme pozabiti na mlado učiteljsko. Imamo list in revijo. Revija je začela dobro služiti svojemu namenu in mladi se je bomo oklenili z vsem srcem, če bo šla po tej poti naprej. Tovariš ima danes posebno nalogo, da razlaga naš materialni položaj. Naša želja je, da se naše gospodarsko vprašanje čim prej reši in da nam tudi tovariš začne pomagati pri izpopolnjevanju nas samih.

Od organizacije pa tudi pričakujemo, da bo skrbel za praktične tečaje. V murskolendav-soboškem srezu smo se že pogovarjali, da bi sekcija organizirala v počitnicah velik higienski tečaj za tovarišice iz vseh družtev. Zdi se mi, da bi naša društva dobila mnogo zavednih članov, če bi začela delati v tem smislu. Želja po izobrazbi je v nas vseh velika in tu bi se moralo začeti delo naše organizirane skupnosti.

Seveda pa je prva dolžnost banovine in države, da z različnimi tečaji sedaj pri nas nadomesti zamujeno.

To je le nekaj misli o našem življenju, tovarišice bodo še s svojim opazovanjem lahko odkrile marsikaj, koristno za nas vse pa bo, če bodo vse razmišljale, kako bi se vsa ta boleča mesta dala ozdraviti.

Navadna zgodba

Poznojesenski nedeljski popoldan je učiteljica Mila je ravno končala s pospravljanjem sobe. Še enkrat se je ozrla okrog. Vse je bilo na svojem mestu, nikjer ni bilo pičice prahu. Soba je gledala vanjo s svojim prijazno hladnim pogledom.

»Kaj sedaj,« se je nenadno vprašala. Na polici so ležali zvezki in knjige iz njenih šolskih dni ter jo klicali k študiju. »Ah, da, čez mesec dni mora polagati drugi izpit!« In poleg zvezkov je čakala uradna pošta, ki jo je danes prejela. Tudi to mora rešiti in vpisati v knjige, saj je že drugo leto v. d. upraviteljica šole. Že drugo leto ima vsak dan dopolne in popoldne pouk, sama je na dvo-razrednici, daleč od rojstnega kraja, tik ob meji. Da, sama.

Ob tej misli se je oglašil tam nekje globoko v duši klic. Klic po človeku, kakršnem koli: možkem ali ženski, samo, da bi jo razumel, da bi lahko izpregovorila par besed, ki jih nosi že par tednov v duši in jih nima komu povedati. Da, zdi se ji, kakor, da so ji vzeli dar govora, ko so jo postavili sem, da hodi kakor mutec okoli. O, kako zavida deca, ki tako veselo čeblja v šoli med odmorom med seboj. Saj bi rada šla h kmetom in se z njimi pomenila, a kruta bolečina ji stisne srce, ko pomisli na prvi stik z njimi. Spomni se, kako se je veselila svoje prve službe, kako je komaj čakala, da pride na vas med slovenske kmete, one kmete, ki jih tare kriza, nevednost in bolezn. Hotela je priti k njim, postati eno z njimi in jim pomagati. A kako je bilo tu? Na njen prijazen pozdrav je odzdravil kmet s čudnim neznanim izrazom, ki ga še nikoli ni slišala. »Kaj vi ne znate našega jezika?« je slišala nato v čudni jugoslovanski mešanici in temu je še sledil srp pogled. Čudno jo je spreletelo. In v šoli niso bili nikoli omenili, da je tudi v Sloveniji

več vrst manjšin. Tedaj je trdno sklenila, da se nauči tudi tega jezika, ker hoče biti prava učiteljica. Toda šola ji je vzela skoro ves prosti čas in njen uk je le počasi napredoval.

Iz teh misli jo je zbudilo močno zvonenje bicikla. Pogledala je skozi okno in zagledala kolego in par kolegic, ki so prišli iz bližnjih šol. Niti mati se ni mogla razveseliti svojega sina tako, kot se je ona teh kolegov. Povabila jih je v svojo samotno sobico, posadila za mizo in se opravičevala, da nima nikakšnih priboljškov razen jabolk, orehov in kruha. Tudi oni so v sličnem položaju kot ona, tudi oni so prišli skoro istočasno v te kraje. In tako se je razvijal pogovor. Nekdo se spomni in reče: »Daj, Mila, vzemi citre, bomo nekaj zapeli!« Mila je ubrala strune. Komaj slišno se je zazibala pesem v samotni sobici. Pa za eno je prišla druga, nekoliko krepkejša in to se je stopnjevalo, dokler jim niso lica žarela od veselja, a srce pelo glasno in radostno, kajti vsak od teh mladih je bil v duhu tam daleč v svojem rojstnem kraju.

Sonce je tonilo kot velika rdeča krogla za prekmurskimi ravninami. Pod okni se je zbrala že cela vas in napeto poslušala ubrano petje. Čudno se jim je zdelo, da znajo »oni« tako lepo peti. Pozabili so na sovraštvo in začeli burno ploskati ob koncu vsake pesmi.

Tedaj so se vzdramili oni gori v sobici, spogledali so se in zdelo se jim je, da so prišli iz daljnega kraja. Nenadoma so se zavledli, da je tema in da so daleč od svojih službenih mest. Zopet jih je priklicala kruta sedanost k zavesti. Vstali so s težkim srcem, a pri srcu jim je bilo lepo, veselo in toplo. »Da, tovariši, hvala vam, bilo je lepo, še pridimo skupaj, ne damo se streti, mi moramo in hočemo premagati tudi samoto in oddaljenost,« so si dejali in odšli v temo, vsak proti svojemu novemu domu. Mič!

Splošne vesti

— Prosta mesta v srezu Dravograd so: v Dravogradu 1 za učitelja, v Remšniku 1 za učitelja, v Kapli 1 za učiteljico.

DVE KORISTNI PRIPRAVI ZA URADE IN ŠOLE

I. Priprava za določevanje dob. — Patent br. 15.239.

Priprava služi v prvi vrsti za določevanje službene dobe službujočih oseb od nastopa službe do določenega, najčesče današnjega dne.

Po uradih je mnogokrat treba določiti službeno dobo službujočih oseb. To se vrši s pomočjo računanja — odštevanja —, kar dela precejšnje težave in zahteva mnogo časa, a rezultati so večkrat netočni.

Ti nedostatki se s pripravo za določevanje dob popolnoma odpravijo in bi se s pomočjo iste to določevanje vršilo povsod po istem enotnem sistemu. S to pripravo se da na zelo enostaven način, brez računanja, v najkrajšem času določiti službena doba kake osebe popolnoma točno in to tudi za primere prekinitve ali vstetja službene dobe.

II. Priprava za sestavljanje urnika. — Patent br. 15.674.

Priprava služi za sestavljanje urnika in po sestavi izobesena kot skupni urnik za kakršno koli šolo s kolikor koli učiteljev, profesorjev ali razredov, oddekov.

Po šolah se poslužujejo za sestavljanje urnika priprav, razdeljenih po dnevih in razredih, ponekod tudi tako, da se učitelji ločijo po barvah.

Te priprave imajo nedostatke v sledečih primerih:

1. Ako poučujeta v istem razredu dva ali več učiteljev hkrati — deška in dekliška ročna dela —, je treba položiti na isto mesto dva ali več stolpcev ali slično.

2. Ako poučuje en učitelj v dveh ali več razredih hkrati — zborna petje —, bi morali postaviti isti stolpec ali slično na več mest.

3. Radi različnega števila razredov oziroma učiteljev na različnih šolah se ne more določiti stalno število njenih rubrik niti v povprečni niti v vzdolžni smeri.

4. Pri vsaki menjavi učiteljev, predmetov ali razredov se morajo menjati tudi napisi in barve na stolpcih ali slično ali pa napraviti novi.

5. Sestavljanje s temi pripravami je po raznih šolah različno in se ga morajo službene osebe za posamezne šole posebej privaditi.

S pripravo za sestavljanje urnika so ti nedostatki popolnoma odpravljeni, sestavljanje urnika se poenostavi in uvede povsod isti enotni sistem.

Obe pripravi je izumil Večko Filip, nastavnik na drž. meščanski šoli v Zalcu.

Rešenje Uprave za Zaščito industrijske svojine v Beogradu:

I. Br. 13.641 - 17. VIII. 1939.

II. Br. 20.600 - 13. XII. 1939.

— Premeščeni učitelji med šolskimi počitnicami in ob pričetku šolskega leta, ki so bili prednaročniki Ledinekove knjige: Moj razred, II. del, še nekateri niso prejeli knjige. Prosimo, da nam javijo svoj novi naslov in svrhu dostavitve knjig. Naslov pošljite na: Pedagoški tisk, z. z. o. j., v Mariboru, odpravništvo knjig v Vuzenici.

— Srečanja z življenjem bo naslov vzgojnem črticam vaškega pedagoga, ki bodo v kratkem izšle v založbi »Pedagoški tisk Maribore. Poslužite se ugodnostnega nakupa s prednaročili. Vsaka šola bo prejela prospekt. Interesanti, dvignite na šolah tiskovino, po kateri lahko naročite v subskripcijski ceni. Knjigo je napisal tov. Jurančič Josip.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I. Jutro od 6. I. prinaša v »kulturnem pregledu« intervju na bivšega prosvetnega ministra Milana Grola, v katerem pravi g. minister glede učiteljstva do prosvete tudi sledeče: »Glede podrobnega prosvetnega dela na vasi, zlasti pobiranja nepismenosti, smo prej posebno z ljudskimi vseučilišči dosegali lepe uspehe. Vzemimo za primer podrinsko okrožje, kjer imate po vaseh čisto spodobne čitalnice. S šikanami se je to delo zavrlo in ubilo. Zaman je: ni mogoče doseči vidnih uspehov brez živahne zasebne iniciative. Prav tako ne bo z učiteljstvom doseženo kaj prida, dokler ne bo učiteljska služba veljala kot prosvetna služba par excellence. Treba jo je sprostiti birokratizma in izpod oblasti onih, ki vidijo kot šefi učnih zavodov ves smisel učiteljskega dela v samem izvrševanju predpisanih uradniških dolžnosti, ne pa v vzgonu in zamahu tvornega prosvetnega dela med ljudstvom. Za mlad narod, kakršni smo mi, je prava nesreča, da se poklici, kakor so profesorski, učiteljski, zdravniški, veterinarski in inženjski, popolnoma birokratizirajo in da ti avtentični kulturni delavci na kmetih opravljajo svojo funkcijo samo v okviru predpisanega delovnega časa. Kajpak, tega stanja ni mogoče spremeniti z zakoni in uredbami; treba bi bilo ustvariti novo duhovno atmosfero in v nji novo vzgojo, ki bi izobraženstvo ogrela za njegovo poslanstvo med ljudstvom. Treba je uvesti metode, da ti praktični nositelji višje kulture ne bodo obravnavani s strani oblasti kakor podnaredniki v vojski, marveč respektira-

ni po svoji kulturni aktivnosti v narodu. Značilen znak sedanega sistema je v tem, da mora oče, ki vodi otroka v šolo, stopiti najprej v trafikko po koleke; zakon, ki ga sili, da daje otroke v šolo, ga obenem kaznuje in globi zato, ker izvršuje to dolžnost. Naši begunci med svetovno vojno so bili presenečeni, ko so poslali svojo deco v šole v Zenevi: deca ni bila samo zastoj sprejeta, marveč je dobila zastoj tudi učbenice in pisalne potrebščine, torej reči, ki so pri nas predmet najbolj dobičkanosne spekulacije.

— I. »Iz zgodovine mariborskega šolstva« prinaša »Večernik« od 15. I. daljši članek, ki ima zanimive ugotovitve glede razvoja našega slovenskega šolstva na severni meji.

— I. Učiteljstvo in stanarina je naslov članka v »Slovenskem narodu« od 17. jan., kjer je med drugim tudi ta ugotovitev: Pred dvema letoma je prevzela banovina tudi stanarina in kurjavo v svoj banovinski proračun. Učiteljstvo je ta ukrep pozdravilo v pričanju, da bo svoje v zakonu zajamčene dohodke bolj v redu prejemale kakor ob občini. In res je banska uprava vsako proračunsko tromesečje redno nakazovala dotacije po sreskih načelstvih šolskim upraviteljstvom. — V zadnjem času je ta točnost ponchala. Dasi smo že sredi prvega meseca zadnjega proračunskega četrtletja, vendar še ni nakazana dotacija za tretje proračunsko četrtletje.

— I. Razpis smučarskega tečaja za ljudsko-šolske učitelje je priobčen v »Jutru« od 13. januarja 1940.

Osebne zadeve

— i. Premeščeni so: Suštarsič Josip, učitelj v Tinju, v Teharje; Marija Svetina, učiteljica v Celju, v Ornelji; Stefan Lutar, učitelj v Črensovcih, v Doljno Lendavo.

Naša gospodarska organizacija

SAMOPOMOČ UČITELJSKIH OTROK

Namen: Zadruga nakazuje otrokom oz. varovancem članov podpora, in sicer po otrokovi smrti posmrtnino, ob polnoletnosti pa odpravnino. Če umrje otrok, dobi član posmrtnino tolikokrat po 10 din, kolikor je zavarovavec. Danes je okoli 250 zavarovancev in znaša posmrtnina oz. odpravnina 2500 din.

Mnogo je še tovarišev in tovarišic, ki nimajo svojih otrok zavarovanih. Vsi ti naj prijavijo svoje otroke zadrugi, da bodo dobili v primeru smrti vsaj nekaj stroškov povrnjenih. Če pa dopolni otrok 21. leto, pa itak potrebuje denar. Vse to naj premislijo oni, ki imajo še male mladoletne otroke, potem se bo tudi ta, ena najmlajših gospodarskih ustanov kmalu okrepila ter postala močan faktor v vrsti naših gospodarskih in socialnih zadrug.

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

— iz Brzojavne pozdrave in izraze solidarnosti izvršnemu odboru JUU odnosno predsedniku tov. Ivanu Dimniku so poslali:

Učiteljstvo sreskega društva Novi Sad.
Sresko učiteljsko društvo Subotica.
Učiteljstvo sreza Zenica.
Učiteljstvo sreza Sremska Mitrovica.
Učiteljstvo alibunarskega sreza.
Sresko učiteljsko društvo Kostajnica.

Iz društev

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je imelo svoj občni zbor dne 18. novembra. Na tem je bil izvoljen naslednji upravni odbor: Zupančič Drago, Kafof Ljudmila, Kanceler Julka, Jančič Ivo, Pavletič Julij, Stanič Stane in Debenak Andrej.

Blagajniško poročilo je izkazalo le 245 din prebitka, to pa zato, ker je mnogo zastankov na članarini. Društvo ima za izterjati okrog 3676 din. Po sklepu odborove seje so dobili večji dolžniki terjatev s pozivom, naj poravnajo svoj dolg v treh mesečnih obrokih. Terjatev je ostala glas vpajočega v puščavi. Blagajničarka apelira na članstvo, naj plačuje članarino redno. S tem bo prihranilo njej vse skrbi, sebi pa jezo in nevoljo, kadar mora odšteti po par stotakov naenkrat.

Tajniško poročilo je vsebovalo vse važnejše dogodke tekom leta.

Za bodočo poslovno dobo sprejememo članarino 18 (10) dinarjev, naročniki ŠM pa še dodajo tri din. Pri tem smo sprejeli predlog, da pripravniki plačajo samo prispevek za organizacijo, primanjkljaj pa krijemo iz podpornega fonda.

Poverjeništvu za ŠM je sprejel tov. Bitenc, za Učit. pokret Volmajer, Mladinsko matico Švajger in odsek za MPZ Suštarsjeva, Stanič, Zupančič in Jarc.

Sklepi:
1. Zaradi draginje naj JUU stopi v stik z drugimi uradniškimi organizacijami.

Šolski radio

— r. Torek, 23. januarja: Skrivnost krvi; g. profesor Rafael Bačar. Razpored: 1. Krvena telesa — pomen; sestav, krvna plazma. 2. Potovanje bele krvne stanice po krvnem obtoku.

— r. Petek, 26. januarja: Svetosavska proslava, Izjava II. državna dekliška meščanska šola v Ljubljani. Vodi gđc. Marija Laharnar. Razpored: 1. E. Adamič; Venček slov. narodnih; petje. 2. S. Gregorčič; Naš narodni dom; dekl. 3. E. Adamič; Domul petje s spremljevanjem klavirja. 4. A. Praprotnik; Domovina; dekl. 5. Govor o sv. Savi. 6. Pahor; Bog in Jugoslavija; petje s spremljevanjem klavirja. 7. S. Sremac; Rastko; legenda. 8. Sv. Sava blagoslovilja. Umolkli vir; narodni legendi. 9. C. Pregelj; Pesem sv. Savi; petje.

— r. V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 21. januarja, ob 17. uri predaval g. Vladimir Kurret: Zatiranje bolezn in škodljivcev na trti.

Učiteljska tiskarna

— t. Važno opozorilo! Odjemalci pisarniških potrebščin za šolo, pisarno in dom, učil se opozarjajo, da so se cene zaradi novih obveznih dajatev zvišale. Cene navedene v ceniku za šolsko leto 1939./40. ne veljajo.

2. V zadevi fonda za Učiteljski dom v Mariboru bo društvo povabilo upravnika, ki nam bo lahko vse pojasnil, kar bi zanimalo članstvo.

Drago Zupančič, preds. Andrej Debenak, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je imelo zborovanje dne 16. decembra 1939. v Ptuj.

Predsednik tolmači sklep odbora, ki je zaradi težkega gmotnega položaja odposlal sekciji primerno resolucijo.

Apelira na čim večjo aktivizacijo članstva in na to, da bi vsak skušal po svoji moči pritegniti v organizacijo še vse one, ki niso še člani naše organizacije.

Ker sta oba naprošena predavatelja odpovedala svoji predavanji, je vskočil tov. A. Debenak, ki je podal kratek referat: »Pesmi učiteljice Vide Tauferjeve«. Prečital je tudi nekaj pesmi iz njene zadnje zbirke »Veje v vetru«.

Drago Zupančič, preds. Andrej Debenak, taj.

Opomba: Obe poročili je uredništvo prejelo 11. januarja 1940.

Novosti na knjižnem trgu

— k. Učitelji - režiserji - ljudskih odrov. Te dni izide pri založbi »Oder« v Ljubljani ljudska igra »Domačija«, ki jo je napisal naš tovariš Zmago Švajger. Uvod, kritično razpravo, analizo in režiserska navodila je tej sodobni kmečki igri oskrbel režiser Jože Borko, avtor dela: »Osvojenega gledališče«. — Posamezni izvodi knjige, ki jo je lepo opremil akad. slikar Kavčič Maks, bodo veljali 20 din, pri naročilu 5 izvodov, katere dobite že za 80 din, pa so odri oproščeni avtorske takse za vse uprizoritve te igre. Igra se naroča pri založbi Oder, Ljubljana, Cerkvena ulica 21, kjer dobite tudi knjižni prospekt te založbe.

B.